

**Ma olen alati valmis õppima,
kuid mitte alati ei meeldi mulle, et mind õpetatakse.**

W. Churchill (1874 – 1965).
Suurbritannia riigimees ja publitsist.

I klass

*Merle Juurik
Andreas Leerima
Ailen Lumera
Mark Martson
Gerlyn Maruse
Sten-Ander Ojakallas
Tauri Palberg
Mario Press
Kaisa Sutt
Paul Tilk
Merilii Vahkel
Deodora-Josepha-Maria Vahtel
Ade-Riin Vene
Karl Väärtmaa*

FOTO: Karin Väina

FOTO: Toomas Mitt

X klass

*Kaarel Altmäe
Gert Haller
Marika Heindla
Ülar Juurik
Pille-Riin Jõgi
Merit Kaelep
Kätlin Kaškin
Liina Kingsep
Madis Kivisild
Tarmo Laan
Egle Leetmaa*

*Viivica Leibur
Heilina Maruse
Margit Maruse
Siim Männilaan
Reena Pavlova
Maarjo Päästel
Rene Rea
Hannes Salu
Eiri Silivilja
Kristin Trei
Karolyn Vesik*

Mõtleme kaasa?

Korduvalt on maaparandusbüroo, põllumajandusministeeriumi ja Pärnu Postimehe poole riikliku maaparandustööde toetusraha jaotamise osas pöördunud talupidaja Jaanus Hindreks. Kaebuse kohta on küsitud selgitust Tõstamaa vallavalitsuselt. Kuna vallavalitsus ei olnud selle sisust teadlik, küsisin telefonitsi selgitust hr. Hendriksilt. Mõne aja pärast saatis hr. Hendriks meie telefonikõne kohta e maili eelpooltoodud asutustele ja "eriti Tõstamaa vallavanemale". Kuna rahajagamine tekitab alati laiemat huvi, siis kõigepealt hr. Hendriksi poolt tõstatatu ja seejärel toetusrahade jaotuse selgitus.

Käesolev kiri on adresseeritud neljale adressaadile, et ei tekiks vastakaid arvamusi minu asjaajamistest aga eelkõige Tõstamaa vallavanemale. Mõni päev tagasi helistas härra vallavanem mulle koju ja pahandas, et olen rikkunud tema puhkuse rahu, süüdistades teda korruptsioonis. Talle helistatavat küll ajalehest, küll maaparanduse büroost ja ministeeriumist. Härra vallavanem pahandas, miks ma ei aruta asja kohapeal vaid käin mööda kõrgemaid ametkondi.

Nüüd lähemalt asjast: lühidalt öeldes olen otsinud vastust küsimusele, mis alusel ja kellele jaotatakse riikliku tagastamata abi maaelu arendamiseks talude maaparanduse, teede, elektri ja sideliinide jne. väljaehitamiseks mida eraldatakse valdadele maaparandus büroode kaudu. Kas seda jaotatakse konkreetselt mingite põllumajandus- toomise ja saaduste müügiga tegelevate talumajapidamiste vahel ning veel mõnede kindlate tootmisüksuste vahel, või ehk võib vald seda jagada ükskõik millega tegelevate inimeste vahel, lähtudes

asjaolust, et ta omab valla territooriumil majapidamist. Lugupeetud vallavanem, Teie küsite, miks ma ei otsinud vastust sellele küsimusele esmalt vallast. Kahjuks pean möönma, et olen korduvalt sel teemal Teilt aru pärinud. Ka tänavu mõni aeg tagasi kohtusime vallamajas ja minu küsimusele selle raha eraldamise kohta teatasite Teie, et tänavune raha on veel eraldamata ja ei tea kui palju ja kas seda üldse saabki, pealegi ei eraldavat vald seda raha enam maaparanduse tarvis kuna eelnevatel aastatel maaparandatud maa on jäätud sööti ja üleüldse enne kui raha on eraldatud, seda jagama ei hakata. Sellega oli vastus ammentatud. Pean omapoolt Teile ütlema, et seda jaotamise õigsust valla poolt ma päris ausaks küll ei hinda, näiteks: 1997.aastal oli mul avaldus telefoni saamiseks koos eelmise vallavanema soovitusel võimaldada telefon teatud asjaoludel eelisjärjekorras. Ühe volikogu liikme sõnade kohaselt volikogu koosoleku lõppedes küsis keegi kohalviibinute hulgast, mis saab" maaparanduse rahadest", vastas volikogu esimees, et mis neist ikka saab, valla raamatupidajale teeme kaevu ja kui raha üle jääb, saab üks volikogu liige mobiili ja nii see ka jäi (avaldusi isegi ei vaadatud). Õnnelikul, kellele eraldati mobiil, tekkis südame- tunnustuse piin ja järgmine päev tegi loobumise avalduse maaparandus büroole. Kui ma meie telefoni vestluses sellest mainisin, ütlesite, et Teid seal ei olnud ja ei tea midagi. Teine näide on Vihakse küla tee remont, mis on valla tee ja peaks remonditama valla rahadega. Eelmine aasta minu küsimusele, miks kasutati eelpool mainitud summasid, olete vastanud mulle õige mitmeti, küll lilleseadajatele vastu tulles, kes seal oma äriaga tegelevad kuna nemad olid eestvedajad Seliste kiriku korrastamisel, kui ka talude tarvis, kes seda teed kasutavad. Telefonijutu käigus aga selgitasite Te mulle, et seal ei ole üldse neid rahasid kasutatud väljaarvatud teeäärsete kraavide kaevamiseks. Päev hiljem Teiega vallamajas kohtumist käisin ma

maaparandus büroo juhataja jutul lootes saada sealt selgust minu küsimusele. Saelt selgus, et valla otsus on juba ammu ära tehtud: Peerni küla läbiva valla tee vee äravoolukraavide ehitamiseks. Seega siis Teie järjekordne ämamine, et asi ei tunduks, et ma muretsen oma avalduse pärast vaid kogu asja käigu eest üldse, palusin maaparandus büroo juhatajal minu poolne avaldus tühistada. Kuid vaatamata kõigile oli otsus ikkagi, et seda raha jääb jagama vald. Siinkohal tahan tuua näite tänavuse aasta raha eraldamise kohta: mul ei ole midagi inimeste vastu, kes elavad Peerni külas ka mitte selle vastu, et selle tee tarvis on vaja kaevata veeäravoolu kraavid, küsimus on aga selles, kuna see on valla tee siis tuleks ka teha valla rahadega. Töö tellimuse avaldusele on alla kirjutanud 9 inimest: neli kutselist kalurit, 2 pensionäri, üks inimene kes elab ainult suviti, üks linnas äripidav ärinaine ja avalduse kirjutanud valla palgal olev valla volikogu liige. Meie telefonikõnest selgus, et Te olete teinud oma südametunnistuse järgse otsuse, ma ei tea küll, mis järjekorra alusel Te neid avadusi rahuldade aga ühte avaldust ma tean, Mustajüri loomapidamise talu, kus on ainuüksi 8-pealine kari, kolm täiskasvanut pereliiget ja viis alaealist last, veavad tsisterniga vett paari km. kauguselt nii loomapidamise kui ka põldude umbrohu tõrje tarvis, see sama probleem on ka kõrval talul. Kuna Te eelistasite eelmist avaldust ja jätsite rahuldamata selle talu veeprobleemid, on Teil küll omamoodi südamehääl. Paari päeva jooksul on minuga kontakti võtnud õige mitu inimest, kes jagavad minuga ühte ja sama seisukohta.

Ka ei saa ma hästi aru Teie soovitusel moodustada valla sisene taluliit, mille eestvedajaks Te ise ennast pakkusite. Ma ei tea täpselt aga seda peaks ETKL-st järel pärima kas see on võimalik kuna meil on Pärnu Talupidajate Liit olemas, minu arvates oleks siis see riik riigis. Peale selle ei näi Te teadvat, et vallas tegutseb juba kaks PTL-i osakonda: Murruste alates 1997 ja Tõstamaa 1999. (järg lk 3)

(algus lk 2) Näiteid võiks tuua veel palju aga aeg on raha. Ma ei oska öelda, kas siin on korrupsiooniga tegemist aga imelik on asi igatahes. Aga ma ei tunneta kuidagi oma süüd selles, et olen pöördunud selle asjale selgituse saamiseks nii Teie, maaparandus büroo, põllumajandusministeeriumi kui ka ajalehe poole. Oleks väga lootnud, et tulevikus asi vaadatakse läbi ja õigete otsuste tegemiseks oleks konkreetsed seadused.

Lugupidamisega PTL-i "Murruste" osakonna esimees ja Väike Oja talu peremees:
Jaanus Hindreks

Lp. Jaanus Hindreks

Täna e-maili eest. Kuigi oled läinud üle ametlikule Teie vormile, jään siiski Sina juurde, mida oleme seni kasutanud ja mis on väikses maakohas loomulik. Telefonikõne Sulle ei olnud "pahandamine". Mittemametlikult olin kuulnud Sinu korduvatest pöördumistest mitmele poole maaparandusrahade asjus. Soovisin täpsustada rahulolematuse põhjust, kuna vallavalitsusele Sa kaebust esitatud ei olnud. Et ajaleht ja põllumajandusministeerium ei tegele raha jagamisega, siis soovitasin tõepoolest pretensioonid kõigepealt esitada maaparandusbüroole ja vallavalitsusele.

Tagastamatu maaparandustööde raha on riigi toetus ja selle eraldamist reguleerib vastav määrus. Sellest võib lugeda, et finantseeritava maaparanduse alla kuuluvad taludevahelised eesvoolude ja kuivendus-süsteemide ehitamine; veehoidlate, pumbajaamade, paisude jt. hüdrotehniliste ehitiste rajamine; maaparandusega seoses teede, sildade, trüüpide ja keskkonnarajatiste jne. ehitamine.

Raha ei eraldata vallale, vaid töid finantseerib ja lepingud sõlmib maaparandusbüroo, kuhu tuleb esitada taotlus. Küll on maaparandusbüroo küsinud vallavalitsuse arvamust ja saatnud esitatud taotluste nimekirja.

Seega ei jaga Tõstamaa vald raha, vaid on esitanud oma arvamuse objektide pingerea kohta. Seetõttu ei saa me anda ka konkreetset infot, millal mingi objekt teostub.

Tõstatatud on küsimus, kellele võib raha eraldada. Määrus räägib taludest, füüsilistest ja eraõiguslikest juriidilistest isikutest. Senini on olnud ebaselge, mis on talu. Kehtinud ettevõtteregister oli väga ebatäpne, sisaldades palju talusid, mis pole kunagi tegutsenud, samas olid mitmed tegevjalud sinna kandmata. Osa oli registreeritud maksuametis. Eelseisev põllumajandusloendus räägib põllumajanduslikest majapidamistest ja loodetavasti loob uus ärireister selles osas korra majja. Ka on mitmed toetusi saanud talud olude sunnil tänaseks tegevuse lõpetanud, seega ei ole toetus nende osas ennast õigustanud.

Seeparast oleme võimaluse korral rohkem toetanud projekte, mis tulevad kasuks mitmele majapidamisele. Omapoolse arvamuse kujundamisel oleme arvestanud taotluste esitamise järjekorda, et toetus läheks tegutsevatele taludele ja kuna vallas on palju kasutamata parandatud maid, siis ei ole pidanud otstarbekaks uute maaparandusobjektide rajamist.

Tänavu pidasid volikogu otstarbekaks kasutada eraldatav toetus Peerni küla veeprobleemi lahendamiseks (eesvoolu rajamine, kasu 11 majapidamisele) ja puurkaevu rajamiseks Annuste tallu (võimalusel lahendada selle baasil ka Nurmiste piirkonna veeprobleem).

Veel tõstatatud probleemidest.

Kirjas toodud näidet volikogus maaparandusrahade jagamisest ei saa võtta tõena, sest otsused võetakse vastu hääletamise teel. Kirjeldatu toimimisel oleks Sinu poolt mainitud volikogu liige vastavalt reglemendile kindlasti koheselt protestinud. Kaebusi "üks mees kuskil rääkis" ei saa siiski võtta alati tõena.

Toetades kaevu ehitamist Murumardi tallu, ei lähtunud raamatupidaja isikust, vaid sel ajal talus peetud loomade arvust ja esitatud avalduste järjekorrast.

Telefoniloo puhul ei loobunud mobiisaaja minu teada mitte südametunnistusepiina tõttu, vaid vallavalitsuse vahendatud võimalusest saada nn. fix mobiil, millel kehtib tavatelefooni tariif. Sama telefon samast rahast paigaldati ka Jaanus Hindreksile.

Vihakse külas ehitati eesvoolukraavid. Tee remont on teostati valla eelarvest, samuti ei ole maaparandusbüroo raha eraldatud lillelaagrile. Ka ei kujuta ma ette, et maaparandusraha oleks kuidagi võimalik jagada vallavanema "südamehääle" järgi.

Mustajüri talu veeprobleem on teada (nagu mitmed teisedki), avaldus maaparandusbüroole on esitatud 1999. aasta lõpus ja ootab oma järjekorda.

Maaparandusraha suurus on aastas ca 60 tuhat. Summa on selline, et jaga, kuidas tahad, tüli võib ikka tõusta. Seepärast olen avaldanud arvamust, et valla talupidajad võiksid koonduda mingisse organisatsiooni (selts, kohalik liit, PTL-i osakond vms.), kes teeks ettepanekuid kohapealsete küsimuste lahendamiseks, arendaks ühistegevust ja kelle arvamust saaks arvestada ka maaparandusraha eraldamisel jne. Olemasolevates Murruste ja Tõstamaa organisatsioonides on senini liialt vähe liikmeid, et esindada kogu valla talupidajad. Ennast selle organisatsiooni eestvedajaks ei ole ma küll kunagi pakkunud.

Küll on vallavalitsusel kavas kokku kutsuda tegevjalupidajad, et arutada probleeme ja otsida neile lahendusi.

Kõike seda olen Sulle selgitanud, kuna aga see on tundunud "järjekordse ämamisena" ja oled eelistanud kirjalikku asjaajamist, siis vastasin avalikult. Ilmselt oleks ainus õige jutt olnud soovitud maaparanduse tegemine Sinu talu juurde. Veel meeldetuletuseks, toetust on saanud ka Jaanus Hendriks nii vee kui sideprobleemide lahendamisel, mida Sa telefonivestluses enam ei mäletanud.

Toomas Rõhu
vallavanem

EESTI RAAMATU AASTA

“See inimene, kellel ükskõik on, kas raamatuid maa pääl on ehk ei olegi, on elaja looma sarnane, kellel muud muret ei ole, kui aga oma kõhtu täita; aga oma vaimu, keda jumal otsata armus on annud, ära laseb närtsida ja tuimaks minna.”

Eesti Postimees, 1882 aastal.

Tänuililled Enn Vainole Elli Teraselt.

Suur tänu, Enn Vaino!

Kena oli Sinuga, koolivend Enn Vaino, nüüdseks juba 4 raamatu autoriga kohtuda raamatuaasta puhul Tõhela rahvamaja hubases kaminatoas. Praksuva kaminatule saatel meenutasime möödunud, nii kooliaastaid kui ka hiljem elus juhtunud. Kuigi sünni poolest otepäälane, oled nühinud koolipinke ka Tõhela algkoolis ja Tõstamaa keskkoolis. Kooliaegseid mälestusi saime lugeda Sinu "Raketigarnisoni" I osas (ilmunud 1998.a.). Hämmastav on Sinu mälu kooliaegsete inimeste ja sündmuste kujutamisel. Koolitee jätkus Varstu keskkoolis ja Aluksne sõjakoolis. Viimase lõpetamise järel ootas Sind Siber, asusid teenima Novosibirski õhukaitsearmeesse. Ka sellest ajajärgust kirjutad huvitavalt oma "Raketigarnisonis". Eestis ilmub praegu küllaltki märkimisväärsel hulgal memuaarkirjandust, kuid seni ei ole ilmunud ühtki sellist. Tegemist on täiesti originaalse, seni eesti kirjanduses käsitlemata teemaga. Suurepärase jutustajana oled Sa osanud jälgida sündmusi ja inimesi enda ümber. Väga huvitav on lugeda elust ülimalt salajases raketigarnisonis, huvitav on seegi, et oled jälginud elu täiesti ilma politiseerimata. Kohati meenutab

raamat Hašeki vahva sõdur Švejki juhtumisi, niivõrd humoorikalt oled välja toonud sõjaväe absurdsema poole. Ent seesama absurdus viib sageli välja ka traagiliste sündmusteni. Sedagi lugesime "Raketigarnisonist".

Raamat leidis lugejate hulgas väga hea vastuvõtu. Tõhela raamatukogus on sellest raamatust järel ainult hulk lahtiseid lehti. Tõsi, lehed on kõik alles. Väga kena Sinust, et jätkasid veel sama teemat ja 2000.aastal ilmus "Raketigarnison II", sama kaasakiskuv ja põnevusega loetav kui raamatu esimene osa. Raamat lõpebki Sinu erruminekuga majori aukraadis 1985.aastal ja tagasitulekuga Eestisse. Kõige muu kõrval on Sinul olnud aga ka väga suur huvi looduse vastu. Sellel teemal ilmus Sinult 1999.aastal "Elu kuldsed päevad". Elu kuldsed päevad on kõik need päevad, mis meil on õnnestunud veeta värskes õhus, vaba looduse keskel. Ja Sinul on neid päevi olnud nii palju, et esimesele osale järgnes 2000.aastal "Elu kuldsed päevad II". Need raamatud sisaldavad rohkesti põnevaid lugusid mitmest ajast ja mitmest ilmakaarest. Siin on juttu Eestimaa lindudest ja loomadest, siin on laiu maalinguid Siberi vägevast loodusest ja inimeste ning loomade karmist eluvõitlusest. Neis on köitvaid elujuhtumusi ja hingehaaravaid jahijutte, nii koomilisi

kui traagilisi. Ja ikka oled osanud jutustada väga kaasakiskuvalt ja humoorikalt, olgu see käega kalapüük või pussnoaga metsseajaht, marjade korjamine või sooblijaht. Neis raamatuis tunnetame täielikult inimese ja looduse ühtsust.

Kohtumisõhtul saime ise kuulda Sinu väga ladusat jutustamisoskust. Ei Sa väsinud vastamast meie arvukatele küsimustele. Jah, suu peale Sa igatahes kukkunud küll ei ole! Selgeks said meile paljud raamatutes toodud eluseigad. Ja ikka imetlesime Sinu väga head mälu. Kena oli Sinuga vestelda ka elulistel teemadel, oled kõigega kursis. Kuna seltskonnas juhtus olema mitu pedagoogi, siis kaldus jutt ka hariduselule, kuidas oli varem ja kuidas nüüd.

Kuna olid kunagi Tõhela raamatukogu parim lugeja, siis oli väga kena Sinust, et kinkisid Tõhela raamatukogu praegustele lugejatele oma "Raketigarnisoni" ja "Elu kuldsed päevad II". Aitäh! Meeldiv oli seegi, et kohaletulnuil oli võimalik tunduvalt odavamalt osta Sinult kõiki Sinu ilmunud raamatuid ja seda juba koos autogrammiga. Aitäh hubase õhtu eest! Väledat sullejooksu sulle edaspidiseks, jääme ootama Sinult uusi raamatuid.

Osavõtjate nimel *Silvi Rand*,
Tõhela raamatukogu juhataja.

Lahingukuulsuse radadel

1945.aasta märtsis hukkus Kuramaal Broceni linna lähedal Nõukogude vägedes võideldes Saulepist pärit mees Jakob Kunder, varjates oma kehaga Saksa kuulipildujapunkri ehk dzoti laskeava. 55 aastat hiljem oleks paslik pisut neutraalse pilguga tagasi vaadata ja mõtiskleda, milline koht on sellel teol meie ajaloos, mis ei saa just kiidelda silmapaistvate kangelastegude rohkuse poolest.

Jakob Kunder sündis Saulepis 1921.aastal

Kuramaa kott

1945.aasta märtsis käisid Kuramaal meeletud lahingud, mis olid ohvriterohked mõlemale võitlevale poolele. Tuletagem meelde, et samal ajal käis suuresõjateatri otsustav etendus juba Berliini all, kuid

Sellise surmakülvava laskeava ees sooritas Jakob Kunder teo, mille eest pälvis posthuumselt Nõukogude Liidu kangelase aunimetuse.

kuuski Kuramaa poolsaarel ei tahtnud ega tahtnud verevalamine lõppeda. Salduse - Blidene vahel suure maantee ääres asub iga viie-kuue kilomeetri järel mõni sõdurite vennaskalmistu, igas neis kümneid kivitahvleid sadade nimedega. Silma hakkavad läbiseegi vene, leedu, läti ja eesti nimed. Mõned kalmistud on pisut uhkemad ja seal võtavad külastajat vastu skulpturaalsed sõdurid. päris ohakasse ja võssa pole ükski kalmistu kasvanud, tihti võib kohata värsked lilli. Lätlased, nagu loodetavasti meiegi, on tänaseks saamas üle vimmast kõige venepärase ja nõukoguliku vastu ja üha enam võtab maad arvamuse, et kõiki sõjas langenuid tuleb austada. seda enam, et Kuramaal võitles paljude rahvaste esindajaid, kelle arvamust tollal suurriikide valitsejad ei küsinud.

1945. aastal oli sakslastele väga tähtis Jelgava- Liepaja raudtee enda käes hoidmine, sest sedamööda käis vägede varustamine. Pilsblidene raudteeülesõidu koha lähedal asus ka sakslaste dzott, mille ees hukkus 18.märtsil 1945 leitnant **Kunder**.

Kas Kunder oli kangelane?

Viimasel ajal olen kuulnud arvamusi selle kohta, kas Kunder üldse sooritas mingi kangelasteo. Rahvale oli vaja näidata kangelastegusid ja nii

mõeldi välja verdtarretavaid legende. Justkui sõjas verd vähe oli, võime tänapäeval õigustatult küsida! Jakob Kunder on ajalooline isik ja selles ei kahtle keegi. Tõde võib peituda kuulujutu ja seni raamatutes avaldatu vahepeal. Raudteest vaid paarikümne meetri kaugusel asuvat saksa dzotti

Kuramaal Broceni lähedal on iga viie-kuue kilomeetri tagant mõni sõdurite vennaskalmistu, mõni uhkem, mõni tagasihoidlikum. FOTO: Harvetoots

rünnates sai Kunder raskelt haavata ja viimast jõudu kokku võttes roomas ta dzoti juurde ja viskus laskeava ette. Kattes oma kehaga kuule sülgava laskeava, avanes tema võitluskaaslastel tee rünnakuks.

Broceni Keskkooli ajalooõpetaja Karina Rijniece sõnul oli pärast sõda tihti kohtumisi siinkandis võidelnud sõjaveteranidega, kes rääkisid päris avalikult, et nemad ei saa aru, miks Kunderist kangelane tehti, ta oli niikuinii raskesti haavatud ja oleks surnud. Aga võib olla siin peitubki kangelaslikkus? Me ei saa iial teada, millised olid sõjamehe viimased mõtted, mis teda ajendas, mis vägi juhtis või mida ta tegelikult teha tahtis.

Vähe valikuid.

Kunderi dzott on siiani alles Pilsblidene raudteeülesõidukoha lähedal ja sellele viitab maantee ääres olev punane silt nagu kõikide siinsete sõjamälestiste juures. Laskeava ees plastiktopsis olid pisut närtsinud lilled. (järg lk 6)

(algus lk 5) Vaid paarkümmend meetrit eemal on tavaline läti külasurnuaed. Milda Neimane, kes elab Blidene raudteejaama hoones, rääkis, et külarahvas mäletab kunderit ikka veel, hooldavad dzoti ümbrust ja vahel panevad lilli. Sõjaveteranide käigus siiakanti on jäänud ika harvemaks ja harvemaks. Milda ise kardab, et kui vanad inimesed külast ära surevad, siis noored vaevalt seda kohta hooldama hakkavad. Kunderi haud koos läti- ja venekeelsete

raidkirjadega asub paar kilomeetrit eemal Tuski vennaskalmistul. Suure sõja kontekstis pole Kunderi tegu tõepoolest mingi eriline haruldus. Kogu sõja vältel tuli ette ligi 60 juhust, kus nõukogude sõdurid katsid oma kehaga saksa dzottide laskeavasid. Eeskätt räägib see koletu tööik muidugi Nõukogude relvajõudude madalast tehnilisest tasemest. Sõduritel polnud millegagi sõdida ja nii aeti neid paljakäsi saksa tankide roomikute ja kuulipilduja tule alla ehk nagu öeldakse - kahurilihaks.

See oli aeg, kus nõukogude sõduritel oli ainult kaks valikut - kas surra kuul rinnus või seljas, nagu kirjutab Urmas Kuusik raamatus "Kolmas Riik". See on küll must huumor, aga tahtmatult meenub Kunderi loo juures anekdoot ühest teisest Nõukogude Liidu kangelasest, kes oma kehaga samuti kuulipilduja laskeava kattis. Mis olid Matrosovi viimased sõnad, kui ta laskeava ette langes? "Oi bljad, ljod!"

Harvet Toots

Lasteaia lood

Tõstamaa Lasteaia seotud probleemidest pole siiani "Tõstamaa Tuultes" eriti juttu olnud, sellepärast püüangi järgneva artikliga kajastada lasteaia toimuvat. Praegu on meil avatud kolm rühma: 2-3 a., 4-5 a. ja 6-7 a. lapsed. Kõikides rühmades töötavad kogenud töötajad. Lasteasutus on avatud 7.00 - 19.00-ni. Hommikupoolikul toimuvad tegeused ja tunnid, mängitakse toas ja õues. Toitlustatakse 3 korda päevas, söögid on lastepärased ja maitsvad. Kuna meie lasteaia rühmade nimekirjad on

juba praegu võrdlemisi pikad, hakkame edaspidi välja jätma lapsi, kes käivad kohal vaid paar päeva kuus. Sellest järeldame, et vanemal ei ole lapse lasteaias käimine hädavajalik. samuti palume otsustada, kas laps sööb kõik 3 söögikorda. Oktoobrikuust alates soovime sisse seada uue tasu maksmise korra lastevanematele, mille kohaselt vanem tasub jooksva kuu eest ette. Puudunud päevade eest tehakse järgmisel kuul tasaarvestus. Lasteaia hoones on ruumid raamatukogul, juuksuril, taastusravil, tulevikus võib olla ka apteegil. Seetõttu ei saa me tööajal keelata inimestel lasteaia õuest

läbikäimist. Meie õuevahendid on valmistatud lasteaiaaalistele lastele. Kuna on esinenud lõhkumisi ja huligaansust, keelame lastel õhtuti ja nädalalõppudel meie territooriumil viibimist. Tõhusamaks muutub ka politseikontroll. Lepikumad oleme emade-vanaemade suhtes, kes oma lasteaiaaialise või veelgi noorema lapsega tulevad kiikuma või karusselliga sõitma. Kõigile lapsevanemaile huvi pakuvaile küsimustele saab vastuse telef. 96 144.

Lasteaia juhataja
Aita Lind

Uus kalender ootab fotosid

2000. aasta kalender, mis Toomas Miti, Karin Randmäe ja nende ridade autori poolt aasta eest kokku sai pandud osutus üliedukaks - tänaseks on pea kogu trükk läbi müüdud, mis on kujukaks kinnituseks tõdemusele, et ka ka tulevaks aastaks ei jää valla

kalender tegemata. See saab toimuda vaid valla elanike ja meie sõprade ühisel toel. Taas ootame fotosid valla elu tähtsündmustest, huvitavatest isikutest ja kaunist loodusest. Eriti on oodatud pildid külalust, sest tänavuse kalendri kokkupanemisel jäi just neist

koht, aeg ja sündmus, mida pildil kujutatakse; isikute nimed, keda pildil kujutatakse ning foto autor.

Tõstamaa kooli kolmanda korruse fuajees on jätkuvalt üleval kohalike fotograafide parimate tööde näitus, mis on kõikidele kodumaalt kui raja tagant külalistele üliväga meeldinud. Paljud on avaldanud imestust, et kas tõesti on Tõstamaa-taolises maakohas nii häid fotograafe, kes suudavad sedavõrd kõrgetasemelisi pilte teha. Tuleb välja, et on, ja kes ei usu, võtke vaevaks ronida koolimaja ärklikorruusele. Märgid näitavad, et meie kohalike fotograafide tase tõuseb veelgi, sest viimasel ajal on läinud moodi soetada suurepäraseid Canoni fotokaid, mis teevad pilti iga ilmaga. See lubab lootada, et ka uus kalender tuleb eelmistest veelgi parem. Nii et lööge kaasa!

Harvet Toots

Fotograafia ei ole objektiivne kunst. Sellisena paistab Ando buss läbi "kalasilm"-objektiivivi...

FOTO: HarvetToots

kalendri tegemata. See saab toimuda vaid valla elanike ja meie sõprade ühisel toel. Taas ootame fotosid valla elu tähtsündmustest, huvitavatest isikutest ja kaunist loodusest. Eriti on oodatud pildid külalust, sest tänavuse kalendri kokkupanemisel jäi just neist vajaka. Pole ka ime, kui arvestada tööika, et meie juhtivad piltnikud elavad valdavalt Tõstamaal, seetõttu on teretulnud uued autorid värskete võtetega. Pildid paluks tuua vallamajja Karin Randmäe kätte hiljemalt **26. septembriks.**

Et kalendri tegemine kulgeks ladusalt ning ilma arusaamatusteta, peab iga foto tagaküljel olema kirjutatud:

Kroonika Kroonika Kroonika Kroonika Kroonika Kroonika Kroonika Kroonika

Vallaleht alustab inforubriigiga, et anda lühiülevaade vallas toimunud olulistest sündmustest ja kujundamiseks sellest valla kroonika.

Kajastame volikogu ja vallavalitsuse tegemisi ja olulisemaid otsuseid, valla majandus-, ettevõtetus-, kultuuri-, haridus- jt. valdkondade uudiseid ja sündmusi.

Ootame lühiinfot vallas toimunud olulistest sündmustest asutuste juhtidelt, ettevõtjatelt, talunikelt, vallavalitsuselt ja kõigilt teistelt. Infot möödunud kuu sündmustest ootame Tõstamaa raamatukokku (telef. 96 184) järgneva kuu 5. kuupäevaks

Esimeses rubriigis kajastame sündmusi 1. juunist, edaspidi 1 kuu kaupa.

• **9.-10. juuni** Tõstamaa staadionil toimusid Pärnumaa 39. suvemängud. Kavas olid orienteerumine, jahilaskmine, võrkpall, köievedu, juhtkonnavõistlus, kergejõustik. Tõstamaa saavutas väiksemate valdade grupis II koha.

• **17. juuni** Tõhela IX kodukohapäev. Kavas meenutused Kiraste külas, kalmistupäev, sportmängud, rahva-koosolek, kontsert, loterii ja õhtune simman. Vaike Hangult ilmus trükis Kiraste küla ajaloo.

• **21. juuni** Volikogu väljasõiduistung Manijas. Otsustati asutada koos Varbla ja Kihnu vallaga Kihnu väina merepargi sihtasutus ja kuulutada välja konkurss tegevjuhi leidmiseks; müüa Tõstamaa töökoja kombainikuur Ago Adlerile; algatada Värati külas asuva Kanistu maaüksuse detailplaneering; anda volitused ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniga ühendatavate süsteemide kontrollimiseks Enn Martsonile. Arutati kavandatavat haldusreformi. Aastasest tööst esitasid kokkuvõtte hariduskomisjoni esimees Ants Pirso, kultuurikomisjoni esimees Urmas Reinfeldt, revisjoni-, eelarve- ja majanduskomisjoni esimees Marek Jaansoo ja sotsiaalkomisjoni esimees Heino Tamm.

• **23. juuni** Valla jaanituli Tõstamaa lauluväljakul.

• **4. juuli** Tõstamaa lasteaija juhataja leidmiseks korraldatud konkursi tulemusena asus lasteaija juhatajana tööle

Aita Lind. Vallavalitsuse määrusega tehti ümberkorraldused Tõstamaa lasteaija ametikohtades. Suurendati pedagoogilise kaadri osakaalu, võttes tööle 0,75 koormusega kaks kasvatajat, kes korraldavad ka Tõhela laste sõidu lasteaija ja kaotati uuest aastast kaks abikasvataja kohta.

• **6.-7. juuli** Tõstamaal toimusid Pärnumaa valdade VI rannamängud, osalesid kõik kuus mereäärset valda. Võisteldi pendelteates, võrkpallis, maaperevõistluses, juhtkonnavõistluses, kõieveos, sumos, taidluses, kalapüügis, kergejõustikus, sangommis ja viktoriinis. Tõstamaa saavutas Audru ja Häädemeeste järel III koha.

• **22. juuli** Toimus Manija laulupidu, organiseerijaks Audru valla kultuurijuht Inda Orissaar, esinejateks isetegevuslased Aruväljalt, Audrust, Tõstamaalt, Varblast ja Viljandimaalt.

• **2. august** Vallavalitsus kutsus Manija külakeskusesse valla külanemad. Arutati probleeme ja otsiti lahendusi. Külanematest osalesid Elsa Rand (Kavaru), Elfi Vool (Pootsi, Peerni, Lao), Tiit Pilt (Manija), Mati Adams (Alu), Jaak Tork (Männikuste), Andres Laur (Tõhela, Kiraste) ja Leo Langus (Kastna, Ranniku, Rammuka). Kokkusaamisi otsustati jätkata kord kvartalis. Külanemad valitakse vallavalitsuse poolt korraldatavatel külakooosolekutel. Külanemad puuduvad Tõlli, Ermistu, Lõuka, Värati, Kõpu külal, sealt ei ole väljakuulutatud koosolekutel osalejaid olnud.

• **2.-3. august** Vallavalitsuse esindus Karin Randmäe, Raine Viitas, Valvo Volgerad, Ando Lomp ja Enn Martson osalesid Pärnumaa ja Tartumaa omavalitsuste sportlikul jõuproovil Lemmerannas ja saavutasid 21 valla hulgas III koha.

• **5. august** Traditsiooniline ponipäev Maria talus.

• **10. august** Teeristi Ärikeskuse eestvedamisel toimus konkurss "Tõstamaa roog 2000". Osales 8 kokka, parimaks roaks tunnistati Kaja Lombi valmistatud "sügisene rull"

• **11.-13. august** Toimusid IV valla-päevad. Kavas külade spordiõhtu, "performance" paisjärve ääres, nostalgia-õhtu vanas rahvamajas, Oleg Melniku esinemine Kastnas, turuhommik, väljapanekud ja kõnekoosolek seltsimajas, asfaldijoonistuste võistlus lastele, bussiekskursioon Vaike Hanguga, TKOÜ leiva-vorsti-õlleüritus, Tõnis Mäe kontsert

Tõstamaa kirikus, Maie Lätti lilleseade ja kunstikooli etendus, Härma poe moeüritus, surnuaiapähid ja kohalike isetegevuslaste esinemised. Korraldajate hinnangul läks enamus üritusi korda, traditsiooni üritatakse jätkata.

• **19.-20. august** Sutiranna suvilas toimus Tõstamaa valla- ja perearsti Madis Veskimäe eestvedamisel Pärnumaa perearstide kokkutulek.

• **23.-24. august** Pärnumaa omavalitsuste seminar-laagris Varemurrus osalesid Tõstamaalt Heino Tamm, Toomas Rõhu, Urmas Reinfeldt, Helle Vahemäe ja Raine Viitas.

• **25. august** Suleti Hansapanga Tõstamaa kontor

• **26. august** Toimus valla jalgpalliturniir ja suvelõpupidu

• **august** Saarte programmile esitatud taotlus Manija tee remondiks sai eitava vastuse ja seetõttu sel aastal teed ei remondita.

• **1. september** Uus kooliaasta algas vallas vahendite nappusest tingitud ümberkorraldatud haridusasutuste võrguga. Tegevuse lõpetas Tõhela lasteaija-alkool, Pootsi kool alustas kueklassilise algkoolina. Tõstamaal alustas õppeaastat 236 ja Pootsis 34 õpilast.

• **september** Infojuhul Dmitri Mehhoovitsil valmis valla interneti kodulehekülge, kus saab tutvuda üldinfo, õigusaktidega, investeerimisvõimalustega, samuti lugeda vallalehte. Infot täiendatakse jooksvalt.

• **5.-6. september** Tõstamaal viibis ETV saate Osoon võttegrupp, tehes saadet kavandatavast Kihnu väina merepargist.

• **8. september** 60. sünnipäeva tähistas Tõstamaa kauaaegne apteeker Evi Laanemets

• **9. september** Randade olukorraga tutvuv keskkonnaministeeriumi töötajad eesotsas minister Kranichiga tutvusid Tõstamaa valla randadega. Erilise vaatluse all oli rannas olevad ehitised ja nende seaduslikkus. Üldiselt leiti, et seni on vallavalitsus suutnud korra majas hoida. Arutati ka Kihnu väina merepargi tulevikku ja Tõstamaa kanalisatsiooni ehitusprobleeme.

• **12. september** Lauulväljakul toimus valla kooliõpilaste jooksukrossivõistlus.

Õnnitleme septembrikuu sünnipäevalapsi!

*Kui ka astuda tuleb üle aastate mäe,
ärge rõõmuta möödugu ainuski päev.
Ja et süda sul kaua noor oleks veel,
ikka tervist ja õnne jätkuks su teel.*

Anastasia Vainula 93
Helmi Orgvee 90
Elikonida Vihm 85
Linda Lõõbas 79

Arteemi Odes 79
Veera Kiirats 78
Helmi Udu 77
Bruno Kiirats 76
Leida Grahv 76
Saida Maidlas 76
Hilda Lillepuu 76
Ailo Aaslaid 74
Arnold Nurm 74
Arteemi Pärnapuu 74

Meeta Leetmaa 74
Meida Klaas 73
Evi Laanemets 65
Ellen Merila 65
Elju Siinne 60
Helju Antsu 50
Jüri Tell 50
Enn Vahuvee 50

Laupäeval

30. september kell 19.⁰⁰ – 02.⁰⁰

Tõstamaa Seltsimajas

MISS TEINI 2000

valimised

DISKOR J. Tuhkanen.

Pääse kell 19.⁰⁰ – 20.⁰⁰ 15 kr.
hiljem 20 kr.

Alates septembrikuust **töötab juuksur**
Tõstamaal igal teisipäeval ja neljapäeval
k.9.00 - 18.00. Nüüd on võimalik värvida ka
ripsmeid ja kulme. Tel. 052 05 981

Tõstamaal lillepoes on avatud

VIDEOLAENUTUS.

Uued filmid eestikeelse tõlkega. Võimalik
laenutada videomakki.

Täna kõiki häid inimesi, kes olid abiks
minu isa Jüri Laur'i muldasängitamisel.

Helje Laur

Müüa 1-toaline korter Tõstamaa alevikus
rõduga majas. Hind kokkuleppel. Teateid
saab Tõstamaa vald, Värati küla - Heino
Kallas. SuFe tel.96 036

Talvevarusid varudes eelistage eestimaist:

head kapsad, kartulid, porgandid –

Sillametsa talust Pootsis. Kohaletoomine ja
hind kokkuleppel. Tellimine tel. 96 354 või
tel. 052 80086. Ilusat sügist soovides **Milvi**

Seltsimaja tööst

Algamas on järjekordne aastaring Tõstamaa
Seltsimaja töös. Kultuuri ei saa teha klubijuhataja
üksi - seda peame tegema kõik koos. Oktoobrist
alustavad seltsimajas tööd jällegi mitmed taidlus-
ja spordiringid. Täpsemat infot saab seltsimajast
ja paneme välja ka kuulutused. Kindlasti on
plaanis tuua lavale mõni näitemäng. Edasi
hakkavad toimumaeroobika trennid, tööd
jätkavad liikumisrühmad. Palun, et avaldaksite
aktiivselt oma soove ja mõtteid ringide töö kohta,
millistest ringidest sooviksite osa võtta. Ka sellel
aastal peame arvestama oma rahakoti suurusega ja
seetõttu suuri esinejaid kutsuda ei saa. Kallis
Tõstamaa rahvas! Teeme ise kultuuri ja elame
need rasked aastad üle põhimõttel: "Ise tehtud -
hästi tehtud." Olge siis aktiivsed ringide tööst osa
võtma.

Seltsimaja juhataja **Maire Adler**

**Tõstamaa
valla
ajaleht**

Toimetatus:

Lea Rannik Tõstamaa Raamatukogu
Alo Adler Tallinna Tehnikaülikool
Trükkinud OÜ Hansaprint

tel. 96 184

tel. 96 231

aip@tostamaa.parnu.ee

alo.adler@mail.ee